

СТАН ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

У роботі розглянуто результати експертних досліджень щодо впливу світової економічної кризи на ефективність виробничої діяльності підприємств гірничо-металургійного комплексу України. На основі публічної фінансової звітності оцінено динаміку чистого грошового потоку чотирьох гірничо-видобувних підприємств Криворізького залізрудного басейну. Окреслено перспективи розвитку галузі у посткризовий період.

Ключові слова: гірничо-металургійний комплекс, грошові потоки, аналіз, оцінка.

Гірничо-металургійний комплекс України – це галузь, яка становить значну частину економіки України (26% промислового виробництва), здатна конкурувати на світовому ринку та забезпечувати 43% валютних надходжень в Україну. Головними чинниками, що зумовили характер і принципи розвитку ГМК протягом останнього десятиріччя, стали корпоративна революція в галузі, перехід прав власності на стратегічні підприємства у приватні руки і втрата державою керівництва не тільки гірничорудними та металургійними гігантами, а й підприємствами середньої ланки. Утворилась абсурдна ситуація: не реверс влади, коли керує не держава, спрямовує діяльність галузі в бажаному для неї напрямі, виходячи винятково з державних інтересів, а навпаки — власники підприємств ГМК почали готувати та забезпечувати прийняття державних рішень на користь власних корпоративних інтересів, які здебільшого не збігалися з національними інтересами. Результатом такої хибної політики в державі стало майже катастрофічне погіршення конкурентної позиції підприємств ГМК України вже від самого початку світової економічної кризи, що автоматично позначилося на фінансовій стабільності держави загалом. Нечуване підвищення світових цін на металопродукцію, що спостерігалось протягом останніх трьох-п'яти років, призвело до ейфорії стосовно можливостей металургійного комплексу і помилкової оцінки конкурентної позиції підприємств галузі на світовому ринку. Криза світової економіки висвітлила слабкість підприємств ГМК України, більшість з яких опинилися на межі виживання. Для порятунку ситуації держава вимушена була в черговий раз вживати екстраординарних заходів підтримки металургії, в тому числі і за рахунок втрат бюджету. Металургійні підприємства України за часи її незалежності значно скоротили марочний і розмірний сортаментний ряд своєї продукції, набагато зменшили виробництво високотехнологічної продукції, задля розширення експорту перейшли на збільшення виробництва напівфабрикатів. За сортаментом і якістю продукції відставання українських металургійних комбінатів, наприклад, від російських таке значне, що для його подолання

потрібні будуть десятки років роботи за умови здійснення модернізації.

Грошовий потік підприємства як самостійний об'єкт фінансового управління ще не має достатнього висвітлення не тільки у вітчизняній, а й у світовій літературі з питань фінансового менеджменту. Окремі прикладні аспекти їх розглядаються лише в складі питань управління залишками грошових активів, управління формуваннями та розподілом фінансових ресурсів і антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства. Цю проблему розглядали провідні вітчизняні та закордонні економісти, такі, як: І. О. Бланк, Ван Хорн, Є. Брігхем, Ж. В. Китаєва [1], А. Л. Кізіма, І. П. Кушнірик.

На думку Бріггема Є. Ф., – «грошовий потік – це фактично чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду» [2]. Ковальова А. М. дає визначення грошового потоку як різницю між усіма надходженнями і видатками грошових коштів, ув'язаних з конкретним періодом часу [3]. Грошовий потік, у трактовці Бланка І. О., – «це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих підприємством у процесі господарської діяльності» [4]. Поддєрьогін А. М. дає визначення спрямованості руху грошових коштів і вводить терміни «вхідні грошові потоки» (надходження грошових коштів) та «вихідні грошові потоки» (використання грошових коштів) [5].

У світовій практиці грошовий потік визначається поняттям «кеш флоу» (cash flow), буквальний переклад цього терміну – потік готівки. Грошовий потік, у якому відтік перевищує надходження, називається «негативний кеш флоу», у зворотному випадку – це «позитивний кеш флоу». Застосовується також поняття «дисконтований» або приведений грошовий потік. Грошові потоки пов'язуються з притоками і відтоками грошових коштів у результаті основної, інвестиційної і фінансової діяльності. Томас П. Карлін, Альберт Р. Макмін зазначають, що «у звіті про рух готівки відбиваються усі економічні ресурси, наявні у компанії. У ньому представлений рух готівки як результат застосування керівництвом економічних ресурсів фірми впродовж певного періоду, зазвичай

року, і він дозволяє кредиторів оцінити управлінські рішення, що стосуються готівки. Подібно до того, як звіт про доходи характеризує надходження готівки, звіт про рух грошових потоків відбиває загальні ефективні ресурси, як вони стали доступні і наскільки ефективно вони використовуються» [6]

Таким чином, усі перелічені фахівці сходяться на тій думці, що грошові потоки підприємства у всіх їхніх формах і видах становлять найважливіший самостійний об'єкт фінансового менеджменту, який потребує суттєвого поглиблення теоретичних засад і розширення практичних рекомендацій. Найбільш сучасне та повне визначення поняття «грошового потоку» та його класифікацію для здійснення аналізу та управління грошовими потоками підприємств України дає Бланк І. О. Його теорію і використано в нашій роботі.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку пояснює зміст поняття «рух грошових коштів»: це – надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів. Підприємство розгорнуто наводить суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Фінансова діяльність – така, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства. [7]

Метою дослідження встановлено оцінку стану грошових потоків підприємств гірничо-металургійного комплексу України протягом світової економічної кризи та у посткризовий період.

Для досягнення зазначеної мети вирішено такі завдання:

- розглянути вплив світової економічної кризи на ефективність виробничої діяльності підприємств комплексу;
- оцінити динаміку чистого грошового потоку чотирьох гірничо-видобувних підприємств Криворізького залізрудного басейну;
- зазначити перспективи розвитку галузі у посткризовий період.

Інформаційною основою дослідження є дані Державного комітету статистики України, результати експертних досліджень стану та перспектив розвитку галузі, публічна фінансова звітність окремих підприємств ГМК.

Вплив світової економічної кризи на ефективність виробничої діяльності підприємств комплексу.

Восени 2008 року металургія пережила колосальний спад виробництва, наслідки якого відчуває до сьогодні вся країна. У результаті розбалансування економіки і тиску з боку держмонополії собівартість вітчизняної продукції стрімко зросла, що в умовах світової економічної кризи, яка тільки-но розпочиналася, стало особливо згубним для гірничо-металургійної галузі України. Коли ціни на світових ринках впали, продукція українських виробників виявилась неконкурентоспроможною. Її собівартість виявилась вищою світових цін. Як результат – стрімкий спад виробництва і зупинка металургійних комбінатів по

всій Україні. Слід зазначити, що кризові явища тією чи іншою мірою зачепили практично всі країни – світових лідерів металургійного виробництва, однак масштаб і наслідки кризи різні [8].

Вітчизняний ГМК виявився одним з найбільш постраждалих від фінансово-економічної кризи у світі. Українські металургійні підприємства значно скоротили обсяги виробництва металопродукції, а також втратили значну частину зовнішніх ринків. Нинішня криза світової економіки показала слабкість підприємств, більшість з яких виявились на межі виживання. Протягом 2009 року ситуація на ринку була нестабільною: відносний підйом змінювався для українських металургів черговим спадом. Однак темпи виробництва металу поступово збільшувалися. Разом з тим, українські металурги зуміли досягнути певних успіхів і на зовнішніх ринках за рахунок зменшення цін на продукцію.

На думку експертів, у металургів немає проблеми збуту, але є проблема собівартості. Через неї вони не можуть вийти на ринок з привабливою ціною. Конкурувати на зовнішніх ринках їм важко, зокрема, через порівняно високу частку транспортних витрат у собівартості продукції, яка сягає 12%. Підприємства нарікають на дорожнечу перевалки металургійних вантажів у вітчизняних морських портах та неупорядкованість портових тарифів і зборів. [8]

Але за 2010 рік ситуація на світовому ринку металу помітно покращилася. Українські метпідприємства довели завантаження виробничих потужностей до 70-80%. Хоча держава і поспішила відмовитися від збереження пільг, запроваджених для ГМК на початку кризи, галузь запрацювала в нормальному режимі. Результат – 32,5 млн.т. сталі проти 29,7 млн.т. в 2009 році та зайняте восьме місце в рейтингу 66 країн – основних світових виробників цієї продукції, складеному Всесвітньою асоціацією виробників сталі (WSA). Крім того, виробництво чавуну в минулому році зросло на 6,5% до 27,4 млн.т., прокату – на 16%, до 30,7 млн.грн., а труб – на 11%, до 1,8 млн.т. Виробництво залізної руди в 2010 році зросло на 22%, до 13,4 млн.т., залізрудного концентрату – на 16%, до 63,8 млн.т., агломерату – на 13%, до 39,5 млн.т. та обкотишів – на 8%, до 22,1 млн.т. [8]

Дніпропетровська область, займаючи трохи більше 5 відсотків усієї території України й маючи близько 7,5 відсотка усього населення, є одним з провідних регіонів, його економічний розвиток значною мірою визначає загальну ситуацію в державі. На Дніпропетровщині виробляється близько 18% усієї промислової продукції України. За цим показником область посідає друге місце на вітчизняних теренах (традиційно поступається лише промисловості Донеччини – 21%). Основу складає гірничо-металургійний комплекс, який в загальному обсязі промислової продукції становить 65,1%. [9]

На сьогодні у структуру чорної металургії входять 57 підприємств, у тому числі: 7 гірничо-збагачувальних комбінатів, 3 підприємства підземного видобутку, 3 металургійних, 9 трубних і 3 коксохімічних, 2 підприємства кольорової металургії. Гірничо-металургійний комплекс області має власний науково-технічний потенціал: академічні та галузеві науково-дослідні інститути, проектні організації і наукові підрозділи підприємств. За всіма основними видами продукції ГМК у 2010 році Дніпропетровщина значно покращила свої показники порівняно з 2009

роком. За низкою позицій регіон впевнено посідає позиції лідера серед областей України.

Кожна третя тонна чавуну, сталі та прокату виробляється в Дніпропетровській області.[10] Незважаючи на те, що фінансова криза найбільше торкнулася галузі ГМК, сьогодні це виробництво в регіоні відроджується, і за багатьма показниками навіть швидше, ніж загалом по Україні. Станом на 1 грудня 2010 року базові промислові підприємства області заплатили до бюджету податків на суму 8,98 млрд грн, у тому числі підприємства гірничо-металургійного комплексу – 6,5 млрд грн (майже 186% до відповідного періоду 2009 року). Загалом, близько 70% усіх надходжень до бюджету від підприємств ГМК області припадає на підприємства компанії «Метінвест» (Північний, Інгулецький та Центральний ГЗК).

Таким чином, головним досягненням минулого року можна вважати поступове успішне відновлення країни після достатньо потужної кризи.

Оцінка динаміки чистого грошового потоку гірничо-

видобувних підприємств Криворізького залізрудного басейну

У складі досліджуваних підприємств – чотири гірничо-збагачувальних комбінати, що належать до галузі відкритого видобутку залізної руди. Це ПАТ «Центральний ГЗК», ПАТ «Південний ГЗК», ПАТ «Інгулецький ГЗК» та ПАТ «Північний ГЗК». Аналіз проводиться з використанням звітності підприємства: звіту про рух грошових коштів за 2008-2010 роки [10].

Основним видом діяльності ПАТ «Центральний ГЗК» є виробництво сировини для металургійної промисловості – залізрудного концентрату та обкотишів. Випуск і реалізація продукції комбінату значною мірою залежить від: загального економічного стану в Україні; можливого погіршення кон'юнктури та значного зниження цін на залізрудну сировину на світовому ринку металу; недосконалості та нестабільності законодавчої бази; падіння курсу національної валюти; надмірного податкового тиску; інфляційних процесів в економіці; форс-мажорних обставин.

Таблиця 1. Аналіз динаміки грошового потоку ПАТ «Центральний ГЗК» за 2008-2010 роки

Показник	Сума: видаток (-), надходження (+), тис.грн.			Відхилення, тис.грн.	
	2008	2009	2010	2009	2010
Чистий рух коштів від операційної діяльності	+202 380	+430 175	+978 607	+227 795	+548 432
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	+181 281	-62 369	-203 971	-243 650	-141 602
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-430 298	-396 799	-736 553	+33 499	-339 754
Чистий рух коштів	-46 637	-28 993	+38 083	+17 644	+67 076

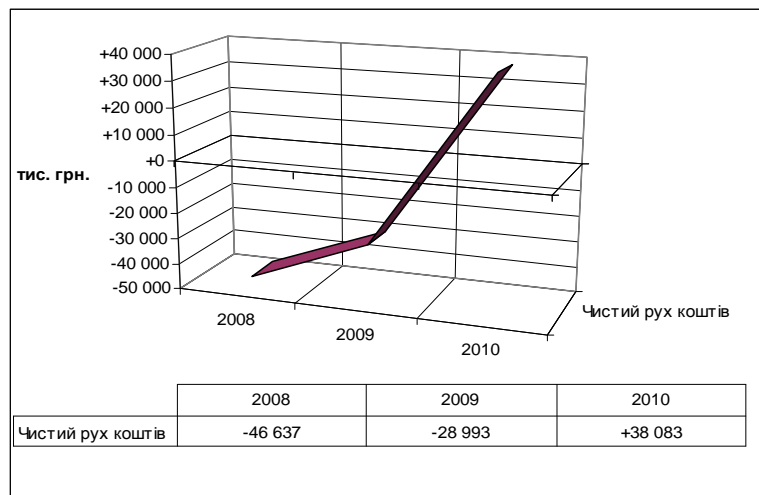

Рис. 1. Динаміка чистого руху грошових коштів ПАТ «Центральний ГЗК»

Як видно з табл. 1 та рис. 1, чистий рух грошових коштів підприємства протягом 2009 року збільшився відносно 2008 року та склав мінус 28993 тис. грн. Операційна діяльність протягом трьох років приносила притік, що збільшився. Інвестиційна діяльність протягом 2009-2010 років на відміну від 2008 році приносила відтік грошових коштів. Фінансова діяльність демонструвала відтік грошових коштів протягом 2009 року. Загальний чистий рух грошових коштів збільшився у 2009-2010 роках відносно 2008 року.

Чистий рух грошових коштів базового підприємства протягом 2010 року склав плюс 38083 тис. грн. Операційна діяльність приносила притік у сумі 978607 тис. грн., також він збільшився відносно

2009 року на 548432 тис. грн. Інвестиційна діяльність також, як і у 2009 році, вимагала відтоку грошових коштів, він збільшився на 141602 тис. грн. Фінансова діяльність приносила відтік грошових коштів протягом 2010 року. Загальний чистий рух грошових коштів збільшився у 2010 році відносно 2009 на 67076 тис. грн.

«Південний гірничо-збагачувальний комбінат» – перше підприємство в країнах СНД, збудоване для видобутку та збагачення залізних магнетитових кварцитів з одержанням залізрудного концентрату та доменного агломерату. Одне з п'яти найбільших гірничо-збагачувальних підприємств України, воно – єдине в країні, яке виготовляє агломерат. Розташоване в південній частині Дніпропетровської

області — регіони з найбільшими покладами залізняку. Має 7 основних та 24 допоміжні структурні підрозділи на правах цехів та 27 відділів та служб апарату управління. Споживачами продукції в Україні є: ВАТ "Дніпропетровський металургійний комбінат ім. Петровського", ВАТ "Дніпровський металургійний комбінат", ВАТ "Запорізький завод феросплавів", ВАТ "Алчевський металургійний комбінат", ВАТ "Стахановський завод феросплавів", ВАТ "Полтавський ГЗК", меткомбінати Австрії, Угорщини, Польщі, Румунії, Словаччини, Чехії. [10] Унаслідок впливу світової економічної кризи в 2008 році комбінат

скоротив виробництво агломерату на 28,3% порівняно з 2007 роком – до 3,680 млн тонн, залізорудного концентрату – на 13,8%, до 7,560 млн тонн.

Звіт про рух грошових коштів поділяє грошові надходження і виплати на три основні напрямки: – рух грошових коштів від операційної діяльності; – рух грошових коштів від інвестиційної діяльності; – рух грошових коштів від фінансової діяльності. Групування грошових потоків за цими критеріями дозволяє відстежити діяльність ПАТ «Південний ГЗК» за кожним напрямком на рівні грошових надходжень.

Таблиця 2. Аналіз динаміки грошового потоку ПАТ «Південний ГЗК» за 2009-2010 роки

Показник	Сума: видаток (-), надходження (+), тис.грн.		Відхилення, тис. грн.
	2009 р.	2010 р.	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-13 626	+1 575 055	+1 588 681
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-30 462	-118 606	-88144
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	+38 999	-195 000	-233999
Чистий рух коштів за період	-5 089	+1 261 449	+1 266 538

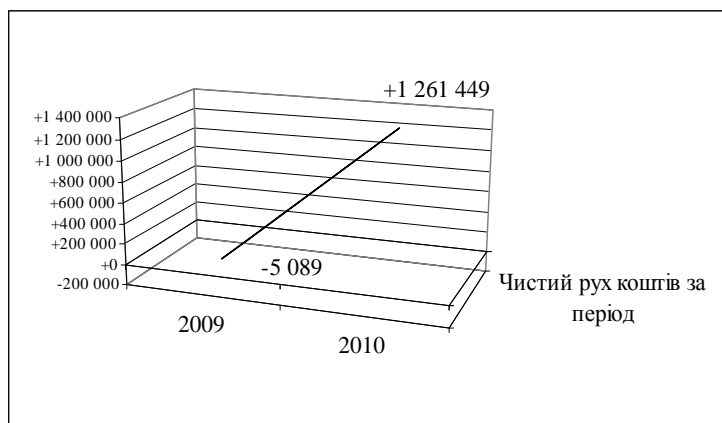

Рис. 2. Чистий рух грошових коштів ПАТ «Південний ГЗК»

Чистий рух коштів ПАТ «Південний ГЗК» за два роки збільшився на 1266538 тис. грн., позитивною є наявність прибуткового грошового потоку від операційної діяльності у 2010 році. Негативним для діяльності підприємства є вплив коштів від фінансової діяльності у 2010 році (погашення довгострокової та короткострокової позики банку). Все це свідчить про кризові явища в діяльності підприємства. Вплив коштів від операційної та інвестиційної діяльності у 2009 році частково було компенсовано збільшення надходжень від фінансової діяльності (зокрема залучення кредитів). Серед всіх ГЗК Криворізького залізорудного басейну найбільш відчутна дія світової економічної кризи у 2009 році для «Південного комбінату».

У 2010 році чистий рух грошових коштів становить 1261449 тис. грн. Таке стрімке збільшення позитивного грошового потоку переважно обумовлене стрімким підвищенням надходжень від реалізації продукції. Видатки від інвестиційної діяльності склали 118606 тис. грн. за рахунок придбання необоротних активів, що свідчать про збільшення інвестиційних проектів ВАТ «Південний ГЗК». Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності – 195000 тис. грн. за рахунок погашення раніше отриманого кредиту. Чистий рух грошових коштів за 2010 рік значно більший, ніж у

попередньому періоді. Цей факт можна пояснити збільшенням позитивного руху операційного грошового потоку комбінату.

«Інгулецький комбінат» спеціалізується на видобутку і переробці залізистих кварцитів Інгулецького родовища, розташованого в південній частині Криворізького залізорудного басейну. Виготовляє два види залізорудного концентрату із вмістом заліза 63,7% і 67,5%. Виробнича потужність підприємства – 14 млн. тонн залізорудного концентрату в рік. У 2010 році «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат» збільшив виробництво товарного залізорудного концентрату на 29% порівняно з 2009 роком – до 14,482 млн. тонн. За підсумками 2009 року комбінат виробив 11,881 млн. тонн концентрату.

Чистий рух грошових коштів базового підприємства протягом 2009 року зменшився відносно 2008 року та складав мінус 95786 тис. грн. Чистий рух грошових коштів базового підприємства протягом 2010 року складав плюс 223455 тис. грн.

Операційна діяльність приносила притік у сумі 2460104 тис. грн., також він збільшився відносно 2009 року на 979006 тис. грн. Інвестиційна діяльність, як і у 2008 і у 2009 роках, приносила відтік грошових коштів, він зменшився на 393471 тис. грн. Фінансова діяльність приносила відтік грошових коштів

Таблиця 3. Аналіз динаміки грошового потоку ПАТ «Інгулецький ГЗК» за 2008-2010 роки

Показник	Сума: видаток (-), надходження (+), тис. грн			Відхилення, тис. грн	
	2008	2009	2010	2009	2010
Чистий рух коштів від операційної діяльності	+477 281	+1 481 098	+2 460 104	+1 003 817	+979 006
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-456 479	-171 813	-565 284	+284 666	-393 471
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-20 344	-1 405 071	-1 671 365	-1 384 727	-266 294
Чистий рух коштів	+458	-95 786	+223 455	-96 244	+319 241

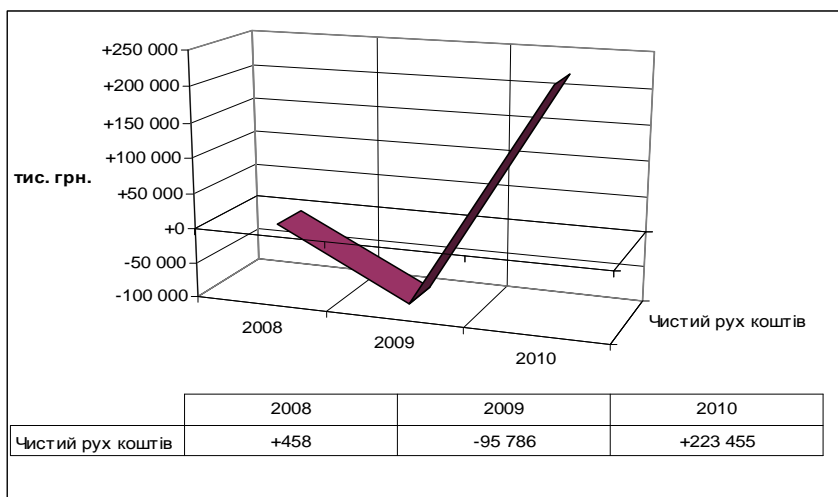

Рис. 3. Динаміка чистого руху грошових коштів ПАТ «Інгулецький ГЗК»

протягом 2010 року. Загальний чистий рух грошових коштів збільшився у 2010 році відносно 2009 на 319241 тис. грн.

Публічне акціонерне товариство «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» – найбільше підприємство на Україні з видобутку сирової руди відкритим способом та виробництва концентрату та обкотишів. «Північний комбінат» – це наймолодше підприємство в галузі відкритого видобутку руд чорних металів. Споживчим сегментом продукції виступає металургійний комплекс. Обкотиші та

концентрат можуть перевозитись на далекі відстані, тому споживчий сегмент компанії формується на значній за розміром території. У 2010 році 23 % виробленого товарного концентрату ПАТ «Північний ГЗК» було відвантажено українським підприємствам: ВАТ «Полтавський ГЗК» та «Алчевський МК». Решту, 76% від виробленого товарного концентрату, комбінат експортував до стран Східної та Центральної Європи: Польщі, Чехії, Словаччини, а також відбувалися поставки до Китаю.

Таблиця 4. Аналіз динаміки грошового потоку ПАТ «Північний ГЗК» за 2009-2010 роки

Показник	Сума: видаток (-), надходження (+), тис. грн		Відхилення, тис. грн
	2009	2010	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	+1 072 586	+3 285 838	+2 213 252
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-310 449	-776 092	-465 643
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-916 897	-2 443 610	-1 526 713
Чистий рух коштів за період	-154 760	+66 136	+220 896

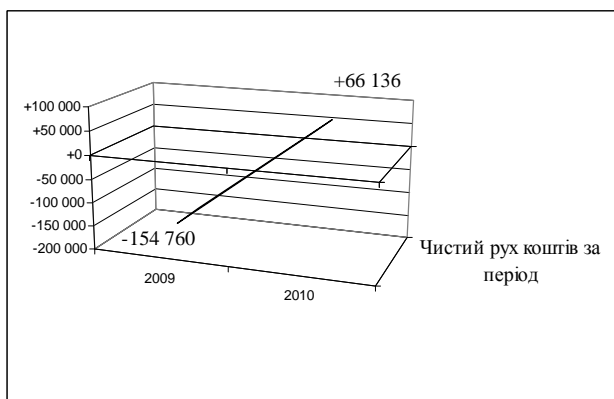

Рис. 4. Чистий рух грошових коштів ПАТ «Північний ГЗК»

Як видно з табл. 4 та рис. 4, чистий рух коштів ПАТ «Північний ГЗК» за два роки збільшився на 220896 тис. грн., але слід зауважити наявність позитивного грошового потоку від операційної діяльності, який збільшується у 2010 році відносно 2009. Негативним для діяльності підприємства є відплив коштів від фінансової діяльності.

Проведений аналіз показав, що на всіх гірничо-видобувних підприємствах на рух коштів від операційної діяльності в 2009 році значною мірою вплинула світова економічна криза, унаслідок якої знизився обсяг прибутків від реалізації товарної продукції. На рух коштів від інвестиційної діяльності суттєво вплинула здійснювана кредиторством комбінатів політика щодо оновлення складу основних засобів, що призвело до значного витрачання коштів на фінансування капітальних вкладень. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності є негативним, а це свідчить про витрачання коштів на погашення банківських кредитів.

Перспективи розвитку галузі у посткризовий період.

Ринок металопродукції поділяється на внутрішній і зовнішній. ГМК України відвантажує тільки 20% металопродукції на внутрішній ринок, а 80% — експортує. У нашого сусіда і найближчого конкурента в металургійній сфері — Росії — це співвідношення становить приблизно 50:50. Можна не сумніватися, що росіяни не віддадуть свого внутрішнього ринку сталевому прокату іноземним виробникам, а свій експорт, у тому числі в Україну, нарощуватимуть. Підтвердженням цієї тези є той факт, що обсяги експорту української металопродукції до країн СНД постійно зменшуються. Саме завдяки розвиненому внутрішньому ринку російські металургійні комбінати в умовах світової економічної кризи зазнали менших втрат, ніж українські. Металурги України можуть сподіватися лише на те, що товстий лист, що традиційно займає перші позиції (25%) в експорті українського металопрокату, залишиться на тому ж високому рівні, оскільки в Україні експлуатуються три сучасні товстолистові прокатні стани (стан «3000» на Маріупольському ім. Ілліча і Алчевському металургійних комбінатах і стан «3600» на «Азовсталі»). Основними споживачами металопродукції є базові галузі промисловості — машинобудування, автомобілебудування, будівництво, інші. На найближчу перспективу продукція чорної металургії не має конкурентів і не має реальних замінників. Водночас вимоги до металопродукції (механічних властивостей, корозостійкості, бездефектності) зростатимуть і розширюватимуться. Купівельна спроможність споживачів металопродукції цілком залежить від стану світової економіки. Протягом 2008-2009 років ситуація на ринку залізорудної сировини була нестабільною: відносний підйом змінювався для українських металургів черговим спадом. Однак темпи виробництва металу поступово збільшувалися. Разом з тим, українські металурги зуміли досягнути певних успіхів і на зовнішніх ринках за рахунок зменшення цін на продукцію. Вочевидь, у металургів немає проблеми збуту, але є проблема собівартості. Через неї вони не можуть вийти на ринок з привабливою ціною. Конкурувати на зовнішніх ринках їм важко, зокрема, через порівняно високу частку транспортних витрат у собівартості продукції, яка сягає 12%. Підприємства

нарікають на дорожнечу перевалки металургійних вантажів у вітчизняних морських портах та невпорядкованість портових тарифів і зборів.

Як висновок, для укріплення своєї конкурентноздатності вітчизняним ГЗК слід активізувати свою діяльність щодо залучення значних капіталовкладень з метою розширення добувних потужностей, зниження собівартості продукції і покращення технологічних процесів, а головне — зменшувати витрати на транспортування своєї продукції та розроблення і впровадження новітніх ресурсо- та енергозберігаючих промислових технологій.

Список літератури

1. Китаєва, Ж. В. Методика обчислення грошових потоків надходжень і витрат / Ж. В. Китаєва // *Фінанси України*. — 2006. — № 3. — С. 21-26.
2. Бріггем, Е.Ф. *Основи фінансового менеджменту* [Текст] : пер. з англ. / Е. Ф. Бріггем. — К.: Молодь, 1997. — 1000С.
3. Ковалева, А. М. *Фінанси* [Текст] : учебное пособие ; под ред. проф. А. М. Ковалевой. — М.: Финансы и статистика, 1999. — С. 384.
4. Бланк, І. О. Концепція управління грошовими потоками підприємства [Текст] / І. О. Бланк // *Банківська справа*. — 1999. — №3. — С.12.
5. *Фінанси підприємств* [Текст] : підручник / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.]; кер. авт і наук. ред., проф. А. М. Поддєрьогін. — [7е вид. без змін.]. — К.: КНЕУ, 2008 — 552 с.
6. Карлін, Т. П. *Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP)* [Текст]: учебник / Томас П.Карлін, Альберт Р.Макмин; пер с англ. — М.: ИНФРА-М, 1998 — С. 236.
7. *Звіт про рух грошових коштів* [Текст] : положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 ^{""}, затверджено наказом Мінфіну України від 31.03.99 №87.
8. Мазур, В. *Металургія України: стан, конкурентоспроможність, перспективи* [Електронний ресурс] / *Дзеркало тижня*. — №8. — 27 лютого 2010. — Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/metalurgiya_ukrayini_stan_konkurentospromozhnist_perspektivi-59365.html.
9. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. *Річна регулярна інформація* [Електронний ресурс] / *Зазальнодоступна інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів* — Режим доступу: <http://www.stockmarket.gov.ua/db/yearreports/>.

РЕЗЮМЕ

Измайлова Наталия

Состояние денежных потоков предприятий горно-металлургического комплекса Украины

В работе рассмотрены результаты экспертных исследований относительно влияния мирового экономического кризиса на эффективность производственной деятельности предприятий горно-металлургического комплекса Украины. На основе публичной финансовой отчетности оценена динамика чистого денежного потока четырех горно-добывающих предприятий Криворожского железорудного бассейна. Установлены перспективы развития отрасли в посткризисный период.

RESUME

Izmaylova Natalia

Condition of cash flows of industries mining and metallurgy complex of Ukraine

The paper discusses the results of expert studies on the impact of the global economic crisis on the efficiency of production activities of mining and metallurgy complex of Ukraine. On the bases of public financial statements there has been evaluated the dynamics of net cash flow of the four mining companies Kryvyi Rig iron ore basin. The prospects of the industry in the post-crisis period have been determined.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2012 р.